

“Volia donar una visió catalana de Prim, ell va fer el que va fer perquè era català”

Amb *Els últims dies del general Prim* (Proa, 2014), Francesc Puigpelat, un habitual de la narrativa ambientada en temps pretèrits, fa una vibrant i absorbent immersió novel·lesca en la setmana prèvia a l'atemptat que causà la mort del carismàtic militar i polític català del segle XIX.

—**Quan descobriu que el personatge de Prim tenia una novel·la?**

—Enguany era el bicentenari del naixement de Joan Prim. I sortiren informacions en premsa com ara l'apassionant tema de l'autòpsia de la seva mòmia. Hi ha una primera autòpsia que determina que no va morir com a resultat de les ferides al carrer del Turco, sinó escanyat. I si va morir després, escanyat, al palau de Buenavista, seu de la presidència del govern, això implica una conxorxa molt grossa, amb gent molt important implicada. Veig que és interessant, que dóna per a molt. I començo a investigar.

—**Prim és un personatge polièdric. Borja de Riquer explica en un article recent que la seua ambigua trajectòria feia possible que fóra reivindicat per opcions polítiques diferents.**

—Prim és un personatge polièdric, com dius. Però hi ha una paradoxa: tots els perfils que ha tingut fins ara són espanyols, se l'ha apropiat la historiografia espanyola. I d'una manera un tant absurda, la historiografia catalana ha fet seguidisme. Els catalans han renunciat a reivindicar Prim com un personatge català i això em va interessar. Que l'únic català que ha estat president del govern els darrers 300 anys —els mandats de Pi i Margall i Figueras són breus i insignificants— no tingui cap paper a la història de Catalunya és sorprenent. La interpretació dominant ha estat considerar-lo un militar espanyol. I els catalans som tan rucs que ens ho hem cregut. Volia donar una visió catalana, explicar que Prim va fer el que va fer perquè era català.

—**Al llibre Prim té la percepció que el final de la dinastia borbònica a Espanya beneficiava Catalunya, que un monarca liberal com Amadeu de Savoia millorava l'encaix a l'Estat.**

—Hi ha una cosa que s'ha de veure amb perspectiva: Prim, que és l'únic català que ha manat de veritat a Espanya, té com a gran aposta política carregar-se els Borbó. No sembla curiós? La seva gran obsessió és liquidar els Borbó perquè té una memòria ben clara del 1714. Cap a l'any 1859 ja està

Francesc Puigpelat defensa la catalanitat de Prim a la seua darrera novel·la.

dient als seus discursos: voleu que siguem espanyols? Molt bé. Llavors, no ens tracteu com a estrangers. Ell no va dir mai explícitament que volia un canvi de dinastia per tornar a la situació anterior al 1714. Si ho hagués dit així, l'haurien matat molt abans. Aleshores, el que has de fer és llegir la seva actuació entre línies. Prim és un liberal, un progressista inequívocament català que veu que els Borbó estan enfonsant el país.

—**Hi ha aspectes del llibre que donen claus del moment present, com la descripció de la mentalitat castellana, incapaç d'entendre i admetre la idiosincràsia catalana.**

—Això està molt clar. Prim tenia molt clar que hi havia una incompatibilitat d'idiosincràsies castellana i catalana. Ho tenia clar tothom. Si t'agafes el resultat de les eleccions del 1869, les primeres després de derrocar Isabel II, a Espanya guanya la dreta monàrquica per golejada. I a Catalunya guanyen els

republicans. La mentalitat castellana i catalana és molt diferent. I no és un judici ideològic, és una realitat palpable.

—**El llibre, en tot cas, es pot llegir com una novel·la...**

—És que és una novel·la! No és un llibre d'història ni un assaig polític. Inevitablement, sorgeixen temes històrics perquè el personatge és el que és, però hi ha la part de l'assassinat, que és la més novel·lesca...

—**També ho és la història de Rosita, l'amant de Prim. O la de Dolores, la minyona apatxe criada entre mexicans.**

—Dolores és un personatge absolutament novel·lesc, una llicència poètica. Però la immensa majoria de personatges són històrics, incloent-hi el conductor de la berlina de Prim, que tenia el mateix nom que a la novel·la. Tota la descripció dels passos previs a l'atemptat del carrer del Turco és un fet històric, se sap amb noms i cognoms. Fins i tot el viatge en globus de París a Madrid del comte de Kératry, al principi del llibre, fou així.

—**La part romàntica m'imagino que té un poc de recreació.**

—Que Prim tenia una amant que li deien Rosita és una cosa contrastada. I el fet que fos germana de Milans del Bosch, amic de Prim, no està confirmat, però els historiadors ho consideren probable. I jo m'agafo a aquesta versió perquè ja em va bé. Ara, la història íntima me l'he inventada. Ningú la sap.

Xavier Aliaga